

[receives the profits] of her property during her lifetime, and that, if she dies during his lifetime, he inherits her, taking precedence over anyone else in this inheritance. (4) The Sages further decreed that the wife's earnings should correspond to her food, her ransom should correspond to receiving the profits of her property, and that her burial should correspond to his inheritance of her *ketubah*. Therefore, if the wife says, Don't provide me with food and I will not work, we listen to her and do not compel her [to work]. But if the husband says, I will not provide your food and I will not take anything from your earnings, we do not listen to him, lest her earnings not suffice her for food. Because of this decree, food is considered among the conditions of the *ketubah*. All these things, even if they are not enumerated in the *ketubah* document, and even if they did not write a *ketubah*, but he married her without stipulations [i.e., without a *ketubah*], as soon as he marries her, he is entitled to his four things and the wife is entitled to her ten things, and it is not necessary to say so explicitly.

פירות נכסיה בחייה. ואם מתה בחייו יירשנה. והוא קודם לכל אדם בירושה: ד ועוד תקנו חכמים שיהיו מעשה ידי האשה כנגד מזונותיה. ופדיונה כנגד אבילת פירות נכסיה. וקבורתה כנגד ירושתו לכתובתה. לפיכך אם אמרה האשה איני נזונת ואיני עושה שומעין לה ואין כופין אותה. אבל אם אמר הבעל איני זנף ואיני נוטל כלום ממעשה ידיך אין שומעין לו שמא לא יספיקו לה מעשה ידיה למזונותיה ומפני תקנה זו יחשבו המזונות מתנאי הכתובה: ה כל הדברים האלו אף על פי שלא נכתבו בשטר הכתובה ואפילו לא כתבו כתובה אלא נשא סתם בין שנשא זכה בארבעה דברים שלו וזכתה האשה בעשרה דברים שלה ואינן צריכין לפרש:

KEDOSHIM FOR WEDNESDAY TORAH

קדושים ליום רביעי תורה

יכין בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי וו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

טז לא תלך רכיל בעמיתך לא תעמד על-טז לא תיכול קורצין בעמך

(16) Do not go around as a gossipmonger amidst your people. Do not stand by

RASHI

(16) לא תלך רכיל — *I say that [Scripture employs the phrase רכיל here] due to the fact that all those who instigate quarrels and [constantly] speak evil talk, go (הולכים) into their friends' houses in order to spy out (לרגל) what evil they can see there, or what evil they can hear there, in order that they may relate this [information] in the market-place. [Consequently, these people] are called הולכי רכיל, [which is the same as] רגילה, רגילה — “those who go about spying;” espionage in Old French. A proof for my words is that we do not find any place in Scripture where the term רכילות is used without expressing it in terms of הליכה, “going;” [for instance here,]*

רש"י
(טז) לא-תלך רכיל. אני אומר: על-שם שקל משלחי מזנים ומספרי לשון הרע, הולכים בבתי רעיהם לרגל מה יראו רע, או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים 'הולכי רכיל', הולכי רגילה אשפיימנט בלעז. וראיה לדברי, שלא מצינו 'רכילות' שאין כתוב בלשון 'הליכה': "לא תלך רכיל", "הלכי רכיל נחשת וברזל" (ירמיה, ה, כח);

הולכי רכיל, [which is the same as] רגילה, רגילה — “those who go about spying;” espionage in Old French. A proof for my words is that we do not find any place in Scripture where the term רכילות is used without expressing it in terms of הליכה, “going;” [for instance here,]

לֹא תִקוּם עַל דְּמַא דְּחַבְרָךְ אֲנִי יְיָ: יוֹ לֹא תִשְׁנֵא אֶת־ **לֹא תִשְׁנֵא אֶת־** אֲנִי יְיָ: יוֹ לֹא תִשְׁנֵא יַתְּ אַחֲוֶיךָ

[the shedding of] your fellow's blood. I am the Lord. (17) Do not hate your

RASHI

gossipmonger,” and (Jeremiah 6:28), “going around slandering (הלכי רכיל); [they are as] copper and iron;” But with any other expression for evil talk, Scripture does not attach the term הליכה, “going;” [for instance,] (Psalms 101:5), “He who slanders his fellow in secret,” and (Psalms 120:3), “O tongue of deceit,” and (Psalms 12:4), “the tongue that speaks boastful things.” Therefore, I say that the expression רכיל denotes “going around and spying (מרגל),” whereby the letter כ [of the word רכיל] is interchanged with the letter ג [so that the word רכיל is equivalent to רגיל]. For all letters which stem from the same [linguistic]

source are interchangeable one with another [i.e., letters which are articulated by the same combinations of the organs of speech, namely, the lips, tongue or throat]. [For example], the letter ב [is interchangeable] with פ or ו [as they are all articulated by the lips]; the letter ג [is interchangeable] with כ as is the letter ק [since they are all articulated by the same positioning of the tongue on the back and sides of the palate]; the letter נ [is interchangeable] with ל [as they are both articulated by the tongue against the front of the palate and upper teeth]; and the letters ר and ז [are interchangeable] with צ [as they are all articulated by the same positioning of the tongue against the teeth]. Similarly, [the following verses illustrate how רגל is employed in connection with slander, just as is רכל in our verse:] (II Samuel 19:28), “And he slandered (וירגל) your servant,” and (Psalms 15:3), “who has no slander (רגל) on his tongue.” And likewise, the very term רוכל refers to [a merchant] who goes around spying out (מרגל) merchandise; [similarly,] one who sells perfumes with which women beautify themselves, due to the fact that he continuously goes around in the towns, he is [also] called a רוכל, equivalent to the term רוגל — one who travels on foot. And the Targum renders [the phrase in our verse, לא תלך רכיל, as]: לא תיכול קורצין [literally, “Do not eat the food of winking,” a figurative expression for slandering], as in the verse (Daniel 13:8), ואכלו קרציהון [literally, “and they ate their food of winking concerning the Jews,” i.e., they informed against the Jews], and (Berakhot 58a), אכל ביה קורצא בי מלכא [literally, “he ate the food of winking, concerning him, to the king's palace,” i.e., he informed against him to the king. And why is the expression “eating the food of winking” used to signify slander?] It

רש"י

ושאר לשון הרע אין כתוב בו הליכה (תהילים, קא, ה): “מלשני בסתר רעהו”, (שם, קכ, ג): “לשון רמיה”, (שם, יב, ד): “לשון מדברת גדולות”. לכך אני אומר: “רכיל”, לשון הולף ומרגל, שהפ"ף נחלפת בגימ"ל, שכל האותיות שמוצאייהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו; ב"ת בפ"א, וגימ"ל בכ"ף, וקו"ף בכ"ף, ונו"ן בלמ"ד, וזי"ן בצד"י. וכן (שמואל ב, יט, כח): “וירגל בעבדך”, רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן (תהילים, טו, ג): “לא רגל על-לשנו”, וכן רוכל, הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכן המוכר בשמים להתקשט בהם הנשים, על-שם שמחזר תמיד בעירות, נקרא רוכל, לשון רוגל. ותרגומו: “לא תיכול קורצין”, כמו (דניאל, ג, ח): “ואכלו קרציהון די יהודיא”, “אכל בה קרצא בי מלכא”. נראה

בְּלִבְךָ אוֹכְחָה תּוֹכַח יֵת חֲבֵרְךָ
וְלֹא תִקְבֵּל עַל דֵּי לִיָּה חוֹבָא:
יח לֹא תִקּוֹם וְלֹא תִטֵּר דְּכַבּוּ

אָחִיךָ בְּלִבְךָ הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת-עַמִּיתְךָ
וְלֹא-תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא: יח לֹא-תִקֶּם וְלֹא-

brother in your heart. You must surely rebuke your fellow, but do not bear a sin on account of him. (18) Do not take revenge nor bear a grudge against the

RASHI

appears to me that it was the practice of these [informers and slanderers] to eat some sort of small snack at the house of those who listened to their words, for this [eating] acted as a [gesture of] final reinforcement, that the slanderer's words were indeed well-founded and that he maintained them as the truth. This snack, then, is referred to as אכילת קורצין, [where the term קורצין is] denoted by [Scripture's description of a faithless man] (Proverbs 6:13), "He winks (קריץ) with his eyes," for so is the way of all those who go around speaking evil talk, to wink with their eyes, thereby alluding to their slanderous words by innuendo, so that any other people who may be listening, will not understand. Do not stand by [the shedding of] your fellow's blood — [I.e., do not stand by.]

watching your fellow's death, when you are able to save him; for example, if he is drowning in the river or if a wild beast or robbers come upon him (Torat Kohanim 19:41; Sanhedrin 73a).

I am the Lord — *Who is faithful to pay reward [to those who heed the above warnings], and faithful to exact punishment [upon those who transgress them]. (17) But do not bear a sin on account of him* — *I.e., [in the course of your rebuking your fellow.] do not put him to shame in public [thereby bearing a sin "on account of him"] (Torat Kohanim 19:43; Arakhin 16b). (18) Do not take revenge* — *[as in the following case:] One man says to another, "Lend me your sickle," and the latter says, "No!" Then the next day, the latter asks the first man, "Lend me your axe." [Now, if] the first man says, "I shall not lend it to you, just as you did not lend to me!" then this is גְּקִימָה, "revenge." And what is נִטְרִיה, "bearing a grudge?" [This is illustrated in the following case:] One man says to another, "Lend me your axe," and the latter replies, "No!" Then the next day, the latter asks of the first man, "Lend me your sickle." [Now, if] the first man says, "Here it is for you; you see, I am not like you, who did not lend me!" then this is נִטְרִיה, "bearing a grudge," for he stores the hatred in his heart,*

רש"י

בְּעֵינַי, שְׁהִיָּה מִשְׁפָּטִים לֶאֱכֹל בְּבֵית הַמְּקַבֵּל דְּבִרְיָהֶם שׁוּם הַלְעָטָה, וְהוּא גְּמַר חֲזוּק, שְׁדַבְּרִיו מְקִימִים וּמַעֲמִידִם עַל הָאֲמָת, וְאוֹתָהּ הַלְעָטָה נִקְרָאתָ: "אֲכִילַת קוֹרְצִין", לְשׁוֹן "קָרִץ בְּעֵינָיו" (מִשְׁלִי, ו, יג), שְׁכֵן דְּרָךְ כֵּל הוֹלְכֵי רַכִּיל לְקָרִץ בְּעֵינֵיהֶם וְלִרְמוֹ דְּבָרֵי רַכִּילוּתָן, שְׁלֵא יָבִינוּ שְׁאָר הַשׁוֹמְעִים. לֹא תַעֲמֹד עַל-דָּם רַעַף. לְרֵאוֹת בְּמִיתָתוֹ וְאַתָּה יָכוֹל לְהַצִּילוֹ (תּוֹרַת כְּהֵנִים), כְּגוֹן: טוֹבֵעַ בְּנֶהַר, וְחִיָּה, אוֹ לְסִטִּים בָּאִים עָלָיו. אֲנִי ה'. נֶאֱמַן לְשֵׁלֶם שְׁכָר, וְנֶאֱמַן לְהַפְרֵעַ: (יח) וְלֹא-תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא. לֹא תִלְבִּין אֶת פְּנֵיו בְּרַבִּים: (יח) לֹא-תִקֶּם. אָמַר לוֹ: הִשְׁאִילֵנִי מִגְּלָף! אָמַר לוֹ: לֹא. לְמַחֵר אָמַר לוֹ: הִשְׁאִילֵנִי קֶרְדֶּמָּה! אָמַר לוֹ: אֵינִי מִשְׁאִילָךְ כְּדָרְךָ שְׁלֵא הִשְׁאִילְתָּנִי _ זוֹ הִיא נְקִימָה. וְאִיזוֹ הִיא נְטִירָה, אָמַר לוֹ: הִשְׁאִילֵנִי קֶרְדֶּמָּה! אָמַר לוֹ: לֹא. לְמַחֵר אָמַר לוֹ: הִשְׁאִילֵנִי מִגְּלָף! אָמַר לוֹ: הֵא לָךְ, וְאֵינִי כְּמוֹתְךָ, שְׁלֵא הִשְׁאִילְתָּנִי _ זוֹ הִיא נְטִירָה, שְׁנוֹטֵר

לְבַנֵּי עֲמֻד וּתְרַחֵם לְחִבְרֶךָ
 כְּתוּדָה אֲנִי יי: יט ית קימ
 תְּשִׂרוּן בְּעִירֶךָ לֹא תִרְכַּב
 עֲרוּבֵינִי חֲקֻלָּךְ לֹא תִזְרַע
 עֲרוּבֵינִי וּלְבוּשׁ עֲרוּבֵינִי

תִּטַּר אֶת־בְּנֵי עֲמֻד וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹד
 אֲנִי יְדוּה: יט אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמְתָּךְ
 לֹא־תַרְבִּיעַ כְּלָאִים שְׂדֵךְ לֹא־תִזְרַע
 כְּלָאִים וּבִגְד כְּלָאִים שְׁעֵטְנֹו לֹא יַעֲלֶה

members of your people; you must love your neighbor as [you love] yourself. I am the Lord. (19) Observe My statutes: Do not crossbreed your livestock with different species. Do not sow your field with a mixture of seeds. And a garment

RASHI

even though he does not [actively] take revenge (Torat Kohanim 19:44; Yoma 23a).

You must love your neighbor as [you love] yourself — *Rabbi Akiva says: “This is a fundamental [all-inclusive] principle of the Torah.” (Torat Kohanim 19:45).*

(19) Observe My statutes — *[And which statutes are referred to here?] They are those that follow, namely, “Do not crossbreed your livestock with different species, etc.” The term חקים, “statutes,” refer to the decrees made by the Divine King, decrees which do not have reasons [revealed to mankind].*

And a garment which has a mixture — *Why is this verse stated? Well, since Scripture says (Deuteronomy 22:11), יחדו, לא תלבש שעטנו צמר ופשתים יחדו, literally meaning, “Do not wear a mixture of wool and linen together,” one might think that it is prohibited to wear [even] shearings of wool [beaten] together with stalks of linen. Therefore our verse says, “A garment” [thus excluding pieces of wool and linen combined together, which do not form a “garment”]. And how do we know that included in this prohibition are also [garments made from] felt [a material not woven together in the usual manner, but rather, the loose fibers of wool and linen are interlocked and pressed together, without spinning or weaving]? Because Scripture employs the term שֵׁעֲטָנוּ [which can be understood to be an abbreviation of] items which are שוּע, טוּוּי, נוּו, [i.e., even if the material in question is] “smooth,” “spun” or “twined together” [it is nevertheless included in the prohibition, and since felt is smooth (שוּע), it is therefore prohibited, if it is made from wool and linen]. And I say that the term נוּו denotes a material [made from fibers which have been] stretched and twined together in order to bind it up; mistre in Old French, and similar to [the term employed by the Talmud] (Moed Katan 12a), “... fit for use because of the hard [dry] seeds (בִּאֲדָה) that they have,” a term which we explain as meaning “hardened” [just as the fibers of the נוּו cloth become hardened when they are intertwined together]; flestre in Old French. And with regards to the actual term שֵׁעֲטָנוּ,*

רש"י

האיבה בלבד, אף-על-פי שאינו נוקם. ואהבת לרעך כמוך. (תורת כהנים) אמר רבי עקיבא: זה כלל גדול בתורה: (יט) את-חקתי תשמרו. ואלו הן: בהמתך לא תרביע בלאים וגו'. חקים אלו גזרות מלך, שאין טעם לדבר. ובגד כלאים. למה נאמר, לפי שנאמר: "לא תלבש שעטנו צמר ופשתים יחדו". יכול, לא ילבש גזי צמר ואניצי פשתן, תלמוד לומר: "בגד". מנין לרבות הלכדים, תלמוד לומר: "שעטנו". דבר שהוא שוּע, טוּוּי וּנוּו. ואומר אני: נוּו לשון דבר הנמלל וְשׁוּזר זה עם זה לחברו. מישטי"ר בלע"ז, כמו: 'חזין לנאזי דאית בהון', שאנו מפרשים לשון כמוש. פלישטר"א, ולשון "שעטנו",

שֶׁטָנְנָא לֹא יִסַּק עֲלֶיךָ: כּ וְגַבֵּר
אֲרִי יִשְׁכּוּב עִם אֶתְתָא שְׂכִיבָת
וְרַעָא וְהִיא אִמְתָּא אַחֲרִידָא
לְגַבֵּר וְאֶתְפָּרְקָא לֹא אֶתְפָּרְיִקָת
בְּכִסְפָּא אוֹ חֲרוּתָא לֹא
אֶתְיַיבֵת לֶהּ בְּשִׁטְר בְּקִרְתָּא

עֲלֶיךָ: כּ וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה שְׂכִיבָת־
זָרָע וְהוּא שְׂפַחָה נְחֻרְפָת לְאִישׁ וְהַפְּדָה לֹא
נִפְדָּתָה אוֹ חֲפְשָׁה לֹא נִתְּן־לָהּ בְּקִרְתָּ תְּהִיָּה

which has a mixture of *shatnez*, must not come upon you. (20) If a man lies carnally with a woman, and she is a handmaid designated for [another] man, and she has not been [fully] redeemed nor has freedom been [fully] granted to her, then there must be an investigation: they will not be put do death, because she

RASHI

Menachem [Ben Saruk] explains it to mean:

“The joining together of wool and linen.”

(20) **נַחֲרַפְתָּ לְאִישׁ** — [*means:*] *Designated and specified for a [particular] man. And [regarding this term נַחֲרַפְתָּ, I do not know of a term throughout Scripture that resembles it.*

And the verse here is speaking of a Cana'anite handmaid, partly a [servant] handmaid and partly a free woman [i.e., she belonged to two partners and only one freed her], that is betrothed to a Jewish servant who is permitted to [marry] a handmaid

(Torat Kohanim 19:52; Keritot 11a). **וְהַפְּדָה לֹא נִפְדָּתָה** — [*literally, “she is redeemed, not redeemed,” meaning:*] *She is redeemed, but not [fully] redeemed. And when the unqualified term פְּדִיּוֹן, “redemption” is employed, it refers to [redeeming an item or a person] with money (Torat Kohanim 19:53) [while,] אוֹ חֲפְשָׁה — [the unqualified term חֲפֵשׁ, “freeing” an item or person,] refers to [doing so] with a document [of release]. (ibid.)*

Then there must be an investigation — [*which will result in] the woman given lashes but not the man (Torat Kohanim 19:54) [while the latter is only required to bring a guilt-offering. That is to say.] the Court is obligated to investigate the matter, in order not to sentence her to the death penalty, since “she had not been [completely] freed” [and therefore.] her marriage is not considered a complete one [for if her marriage was complete, she would have indeed incurred the death penalty]. And our Rabbis have learned from this verse, that anyone who is to receive lashes [as does this woman here, then those lashes] must be accompanied by a “proclamation” [a קריאה, derived from the term בקרת, so that the phrase בקרת תהיה is expounded to mean “she is to be given lashes with a קרת, a proclamation.” And what is the proclamation referred to here? It is] that the judges who mete out the lashes, must proclaim to the one receiving them*

רש"י

פֶּרֶשׁ מִנַּחֲמִים: מִחֲבֵרַת צָמֵר וּפְשֵׁתִים: (כ) נַחֲרַפְתָּ לְאִישׁ. מִיעֲדָת וּמִיחֻדָּת לְאִישׁ, וְאִינִי יוֹדֵעַ לוֹ דְּמִיּוֹן בְּמִקְרָא, וּבִשְׂפַחָה כְּנַעֲנִית שְׂחֻצִיָּה שְׂפַחָה וְחֻצִיָּה בַת חוּרִין, הַמְאֲרֶסֶת לְעַבְד עֵבְרִי, שְׂמֹתָר בְּשְׂפַחָה, הַכְּתוּב מִדְּבַר. וְהַפְּדָה לֹא נִפְדָּתָה. פְּדִיּוּהָ וְאִינָהּ פְּדִיּוּהָ, וְסִתָּם 'פְּדִיּוֹן' בְּכִסְפָּה. (תּוֹרַת כְּהֻנִּים, גִּיטִין לט): אוֹ חֲפְשָׁה. בְּשִׁטְר. בְּקִרְתָּ תְּהִיָּה. הִיא לֹקָה וְלֹא הוּא. יֵשׁ עַל בֵּית־דִּין לְבַקֵּר אֶת הַדָּבָר, שְׂלֹא לְחִיבָה מִיָּתָה, כִּי לֹא חֲפְשָׁה וְאִין קְדוּשִׁיָּה גְּמוּרִין. וְרַבּוּתֵינוּ לְמַדּוּ מִכָּאן, שְׁמִי שֶׁהוּא בְּמִלְּקוֹת יֵהָא בְּקִרְיָאָה, שְׁהַדִּינִים הַמְּלַקִּין קוֹרִין עַל הַלּוֹקָה (דְּבָרִים, כה,

תְּהִי לֹא יוֹמְתוֹן אֲרִי לֹא
אֶתְחַרְרֶת: כֹּא וַיִּיְתֵי יָת
אֲשַׁמֶּיָּה קָדָם יִי לְתַרְעַ מִשְׁכָּן
וּמִנָּא דְכַר לְאֲשַׁמָּא:

לֹא יוֹמְתוֹ כִּי-לֹא חֲפָשָׂה: כֹּא וְהֵבִיא אֶת-
אֲשָׁמוֹ לִידוּה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל
אֲשָׁם:

had not been [completely] freed. (21) He must bring his guilt-offering to the Lord, to the entrance of the Tent of Appointment: A guilt-offering ram.

RASHI

רש"י

(Deuteronomy 28:58-59), "If you will not observe to fulfill [all the words of this Torah] ... Then the Lord [will bring upon] you ... uniquely [horrible] plagues (מכותך, literally, your lashes)!" [Keritot 11a] **Because she**

had not been [completely] freed — and therefore, the man is not liable to the death penalty because of [his lying carnally with] her, since her marriage is not considered a marriage. It follows then, that if she had indeed been freed, then her marriage is considered a marriage [because she is a free woman], and [therefore, the act would be adultery, and] they would both be liable to the death penalty (Torat Kohanim 19:55; Gittin 43b).

נח-נט): "אם-לא תשמר לעשות וגו'... והפלא ה' את-מכתך וגו'". כי-לא חפשה. לפיכך אין חיוב עליה מיתה, שאין קדושיה קדושין. הא אם חפשה - קדושיה קדושין וחיוב מיתה:

PROPHETS Ezekiel 20

נביאים יחזקאל פרק כ

זו וחס מימרי עליהון
מלחבלותהון ולא עבדית
עמהון גמירא במדברא: יח
ואמרית לבניהון במדברא
בגזירת אבהתכון לא תקוון
ות גימוסיהון לא תטרוון
ובפולחן טעותהון לא
תסתאבוון: יט אנא יי אלהכון
בקמי הליכו וית דיני טרו
ועבידו יתהון: כ וית יומי
שבאי דילי קדישו ויהון לאת בין מימרי וביניכון למידע ארי אנא יי אלהכון: כא וסריבו על מימרי

זו ותחס עיני עליהם משחתם ולא-עשיתי אותם
פלה במדבר: יח ואמר אל-בניהם במדבר בחוקי
אבותיכם אל-תלכו ואת-משפטיהם אל-תשמרו
ובגלוליהם אל-תטמאו: יט אני ידוה אלהיכם
בחקותי לכו ואת-משפטי שמרו ועשו אותם:
כ ואת-שפתותי קדשו והיו לאות ביני וביניכם
לדעת כי אני ידוה אלהיכם: כא וימרו-בי הבנים

(17) Nevertheless, My eye looked pityingly upon them, not to destroy them, and I did not make an end to them in the wilderness. (18) But I said to their children in the wilderness: In the statutes of your fathers do not walk and do not observe their ordinances, and do not defile yourselves with their idols. (19) I am the Lord your God; walk in My statutes, and keep My ordinances and fulfill them. (20) And keep My Sabbaths holy so that they be a sign between Me and you, that you may know that I am the Lord your God. (21) But the children rebelled

בְּנֵי אֶלֶם בְּקִימֵי לֹא הִלְכוּ וְיָתִיב
 דִּינִי לֹא נָטְרוּ לְמַעַבְדֵי יְהוָה
 דָּאֵם יַעֲבִיד יְהוָה אֲנָשָׁא יְחִי
 בְּהוֹן בְּחֵי עֲלָמָא יֵת יוֹמֵי
 שְׂבִיָּא דִּילֵי אַחִילוּ וְאַמְרִית
 לְמַשְׁפַּךְ חֵימָתִי עֲלֵיהוֹן דִּיחֹוּל
 רוּגְזֵי בְּהוֹן בְּמַדְבָּרָא: כב
 וְאַתִּיב יֵת מַחַת גְּבוּרָתִי
 וְעַבְדִּית בְּדִיל שְׂמִי בְּדִיל דְּלֹא

בְּחֻקוֹתַי לֹא־הִלְכוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַי לֹא־שָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת
 אוֹתָם אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם אֶת־
 שַׁבְּתוֹתַי חָלְלוּ וְאָמַר לְשַׁפֵּךְ חַמְתִּי עֲלֵיהֶם לְכַלּוֹת
 אֲפִי בָם בְּמַדְבָּר: כב וְהִשְׁבַּתִּי אֶת־יָדַי וְאֶעַשׂ לְמַעַן
 שְׁמִי לְבַלְתִּי יִחַל לְעֵינֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי
 אוֹתָם לְעֵינֵיהֶם:

יִתְחַל לְעֵינֵי עַמִּמְיָא דְאַפְקִית יְהוָה לְעֵינֵיהוֹן:

against Me; they did not walk in My statutes, and they did not observe My ordinances to perform them, which if a man perform, he shall live through them; My Sabbaths they desecrated, and I said to pour out My wrath upon them, to spend My anger upon them in the wilderness. (22) I drew back My hand and acted for the sake of My Name, that it should not be desecrated before the eyes of the nations, before whose eyes I took them out.

RASHI

רש"י

(21) **But the children rebelled against Me** — *The tribe of Dan, and likewise those who became attached to Baal Peor — after*

(כא) וַיִּמְרוּ בֵי הַבְּנִיּוֹת. שְׁבָטוֹ שֶׁל דָּן וְכֵן הַנְּצַמְדִים
 לְבַעַל פְּעוֹר אֵלּוּ דוֹר הַמְדָּבָר:

those of the generation of the wilderness died (see Rashi at source).

WRITINGS Proverbs 27

כתובים משלי פרק כז

א לֹא תִשְׁתַּבַּח בְּיוֹמָא דְלִמְחָר
 דְּלֹא יִדְעַת מָנָא יְלִיד יוֹמָא:
 ב נִשְׁבַּחֲךָ חֵילוֹנִי וְלֹא פּוֹמֶךָ
 נּוֹכְרָאָה וְלֹא שְׂפוֹתֶךָ: ג קְרָא
 כִּיפָא וְנִטּוּל חָלָא וְרוּגְזִיָּה

א אֶל־תִּתְהַלַּל בְּיוֹם מָחָר כִּי לֹא־תֵדַע מַה־יֵּלֵךְ יוֹם:
 ב יִהְלַךְ זֶר וְלֹא־פִיךָ נִכְרִי וְאֶל־שְׂפִתֶיךָ: ג כָּבֵד־
 אָבִן וְנִטּוּל הַחֹוֹל וְכַעַס אֹוִיל כָּבֵד מִשְׁנֵיהֶם:

- (1) Do not boast for tomorrow, for you do not know what the day will bring.
- (2) May a stranger praise you and not your mouth, an alien and not your lips.
- (3) The weight of a stone and the burden of sand — the anger of a fool is

RASHI

רש"י

(1) **Do not boast** — *now, concerning a thing that is destined to be tomorrow. For you do not know, etc.* — *Perhaps the day will bring some evil that will nullify*

(א) אֵל תִּתְהַלַּל. עֲבָשִׁיו בְּדַבֵּר שְׁעֵתִיד לְיוֹם מָחָר:
 לֹא תֵדַע וְכוּ'. שְׂמָא הַיּוֹם יֵלֵךְ שׁוֹם רְעָה וּבִטּוּל
 מִחֻשְׁבוֹת מָחָר: (ג) וְנִטּוּל. מִשָּׂא: וְכַעַס. שְׁהָאוִיל

tomorrow's thoughts. (3) **ונטל** — *burden. The anger* — *that a fool angers the Holy One,*

ד אכזריות חמה ושטף אף ומי יעמד לפני קנאה: ד שטיא יקיר מן תרויהון:
ה טובה תוכחת מגלה מאהבה מסתרת: ו נאמנים ד נכזריותא היא חמתא
פצע אהב ונעתרות נשיקות שונא: וחיפא היא רוגזא ומנו קאם
קדם קנאתא: ה טבתא מכסנותא דמגליא מן רחמותא
דמטשיא: ו שפירן אנון פודעתיה דרחמא ובישן נושקתא דסנאה:

heavier than both. (4) Cruelty of wrath, and destruction of anger, but who can stand up before jealousy? (5) Open rebuke is better than concealed love. (6) Wounds of a lover are faithful, while kisses of an enemy are many [and burdensome].

RASHI

רש"י

blessed be He. (4) But who can stand up מבעיס להקדוש ברוך הוא: (ד) ומי יעמד. לפני
— *before the jealousy of the Omnipresent?* קנאתו של מקום: (ו) ונעתרות. לשון גדל כמו
(6) *Wounds of a lover — An expression of largeness,* העתרתם עלי דבריכם:
as "You have multiplied [ha'etartem] against
Me." (Ezekiel 35:13)

Mishnah Bava Batra, chapter 10

משנה בבא בתרא פרק י

(1) An ordinary deed [must bear the signatures of] the witnesses on its inside. א גט פשוט, עדיו מתוכו. ומקשר, עדיו מאחוריו.
[However,] a *mekusher* [i.e., a folded one פשוט שכתבו עדיו מאחוריו ומקשר שכתבו עדיו
(they write one or two lines, then the מתוכו, שניהם פסולים. רבי חנינא בן גמליאל אומר,
document is folded and sewn whereupon one מקשר שכתבו עדיו מתוכו, כשר, מפני שיכול
witness then signs on the fold; the process is then repeated and a second witness signs and
again they write and fold, and a third witness signs) must bear the signatures of] the witnesses
on the reverse [side i.e., on the outside of the fold]. [The Sages instituted the folded document
to benefit priests; since priests could not remarry their wives once divorced, the Sages stated
that a priest may divorce his wife only with a time-consuming folded document, which would
give him time to reflect upon whether or not he truly wanted to divorce his wife.] An ordinary
[deed] that bears the signatures of its witnesses on the outside and a *mekusher* that bears the
signatures on the inside, are both invalid. Rabbi Chanina ben Gamliel said A *mekusher* that
bears the signatures of the witnesses on its inside is valid, because it can be turned

בנו עובדיה מברטנורא

א גט פשוט. שטר פשוט כעין שלנו שאינו תפורים ומקושרין. וכל שטר קרוי גט: עדיו מתוכו. מבפנים כעין שאנו
עושים: מקושר מאחוריו. כותב שטה אחת או שתיים. וכורכך על החלק ותופר. ועד אחד חותם על הכרך מבחוץ וחוזר
וכותב שני שטין או יותר מבפנים וכורכו על החלק. וחותם עד שני על הכרך מבחוץ. וכן עד שלישי. ותקנו רבנן גט
מקושר. משום כהנים קפדנים. שהיו כותבים גט פתאום לנשותיהם ומתחרטים ולא היו יכולין להחזירן והתקינו להם
גט מקושר שאינו נוח ליכתב מהרה שמה בתוך כך יתפייס. וכשם שתקנו מקושר בקט. כך תקנו בשאר שטרות שלא

into an ordinary [one]. Rabbi Shimon ben Gamliel says [If he ordered a *mekusher* and they wrote for him an ordinary one], it all depends on the custom of the country [if the people from that area write both kinds, we say he probably doesn't really mind one way or the other so the deed is valid]. (2) An ordinary [deed] requires two [witnesses] and a *mekusher* requires three [witnesses]. An ordinary [deed] that bears the signature of one witness [only] and a folded [one] that bears the signatures of two witnesses [only] are [both] invalid. [If] in [a loan agreement] it is written a hundred *zuz* which are twenty

sela [and in reality, a hundred *zuz* are really twenty-five *sela*, the creditors] receive only twenty [*sela*; we say that they were referring to a hundred inferior *zuz* which only equal twenty *sela*]. [If it was written] a hundred [*zuz*] which are thirty [*sela*], he receives only a *maneh* [i.e., 25 *sela*; we say that he meant a hundred *zuz* which equal thirty inferior *sela* which are, in fact, twenty-five normal *sela*]. [If it is written] “silver *zuzim* which are” and [the amount is] erased, [it represents] no less than two [*zuzim*; if it is written] “silver *sela* which are” [and the amount is] erased, [it represents] no less than two [*sela*im; if] “*darkonot* which are” and [the amount is] erased [it means] no less than two. If a *maneh* [i.e., one hundred] is written on top, and two hundred below [or, if it is written] on top, two hundred and below, [it is written] a *maneh*, one always follows the bottom entry. [At the end of the document, one always writes “and the responsibility of this x amount of money, that I, so and so, have accepted upon myself.”] If so, why should the [upper portion] appear at all? In case a letter in the lower [section] got erased, it may be determined from the upper [portion]. (3) A divorce [may] be written for a husband even though his wife is not present and a receipt [for the *ketubah*, may be written] for a wife

רבנו עובדיה מברטנורא

חלקו חכמים: שניהם פסולים. שלא נעשו בתקון חכמים: שניהם פסולים. שלא נעשו בתקון חכמים: שיכול לעשותו פשוט. שאם יקרע התפירות ויפתח השטר יהיה פשוט: רשב"ג אומר הכל כמנהג המדינה. פלוגתא דת"ק ורשב"ג באתרא נדהיגי בפשוט ובמקושר. ואמר ליה עבד לי מקושר ואול ועבד לי פשוט. או פשוט ועבד לי מקושר ת"ק סבר מקפד קפיד ופסול ורבן שמעון ב"ג סבר הואיל ומנהג המדינה בתרווייהו לא קפיד וכשר והלכה כת"ק: ב פשוט שכתוב בו עד אחר. ה"ק כשם שפשוט שכתוב בו עד אחד פסול מדאורייתא כך מקושר שכתוב בו שני עדים פסול מדאורייתא לו אלא עשרים. ואף על גב דזוים מאה חמשה ועשרים סלעים הם. יד בעל השטר על התחתונה. והכי מפרשינן ליה לשטר. מאה זוים גרועים שאינם שוין אלא כ' סלעים: אין לו אלא מנה. כ"ה סלעים דהכי מפרשינן לשטרא. מאה זוין. דאינון תלתין סלעים קלים וגרועים. שהם כ"ה מן הטובים: ונמחק. שנמחק מנין שנכתב אחריו: ומלמטה מאתים. כשכופל את דבריו בשטר: הכל הולך אחר התחתון. ובלבד שלא יהיה כתוב בשטה אחרונה למה כותבין את העליון. הואיל ובסוף השטר חוזר וכופל ואחריות ממון זה כך וכך קבלתי עלי: ג כותבין גט לאיש.

לעשותו פשוט. רבן שמעון בן גמליאל אומר, הכל כמנהג המדינה: ב גט פשוט, עדין בשנים. ומקושר בשלשה. פשוט שכתוב בו עד אחד, ומקושר שכתוב בו שני עדים, שניהם פסולין. כתוב בו זוין מאה דאנון סלעים עשרין, אין לו אלא עשרין. וזוין מאה דאנון תלתין סלעין, אין לו אלא מנה. כסף זוין דאנון, ונמחק, אין פחות משתיים. כסף סלעין דאנון, ונמחק, אין פחות משנים. דרכונות דאנון, ונמחק, אין פחות משתיים. כתוב בו מלמעלה מנה ומלמטה מאתים, מלמעלה מאתים ומלמטה מנה, הכל הולך אחר התחתון. אם כן, למה כותבין את העליון, שאם תמחק אות אחת מן התחתון, ילמד מן העליון: ג כותבין גט לאיש אף על פי שאין אשתו עמו, והשובר לאשה אף

even though her husband is not present, provided they [i.e., the husband and wife] are known [to the scribe and to the witnesses] and the fee is paid by her husband. [In the case of a divorce, the verse states "and writes her a bill of divorce" (Deuteronomy 24:3) in the case of the receipt, since it is for his benefit, he pays.] A loan agreement may be written for a borrower, even though the lender is not present. It [must] however, never be written for the lender, unless the borrower is there with him. The fee is paid by the borrower. A deed [of sale] may be written for the seller in the absence of the buyer. It [must] however, never be written, for the buyer unless the seller is present. The fee is

to be paid by the buyer. (4) Contracts of betrothal and marriage are not to be written except with the consent of both parties and the fee is paid by the bridegroom. A sharecropper's contract or a fixed rental contract is not to be written, except with the approval of both parties and the fee is paid by the tenant. Arbitration agreements and all [other] judicial documents are not to be written, except with the approval of both parties and both pay the fee. Rabban Shimon ben Gamliel says: Two [copies] are written for the two parties, one for each. (5) Where [a person] made a partial payment of his debt and the loan agreement was deposited with a third party, to whom [the borrower said] If I will not give you [the balance] between now and a certain date, you may give him the loan agreement; [and] the date arrived and he did not pay: Rabbi Yose says, He [the third party] should give [it to the lender, and if he claims the entire amount, it is too bad]. Rabbi Yehudah says, He should not give [it]. (6) If a man's loan

רבנו עובדיה מברטנורא

וחותמין והוא יגרש מתי שירצה ואף על פי שאין אשתו עמו שהרי היא מתגרשת בעל כרחיה: **ושובר לאשה**. שהיא עושה לבעלה על כתובתה דחוב הוא לה וחות לבעלה וזכין לאדם שלא בפניו: **ובלברד שיהא מכירין**. שיהא הסופר והעדים מכירין האיש והאשה בין בגט בין בשובר שאם אינו מכירין שמא יכתוב גט על שם אשת איש אחר ששמו כשמו. ותוציא אותו הגט אשה שאינה מגורשת בו וכן בשובר: **והלוה נותן שכר**. ואפילו היא עסקא דפלגא מלוה ופלגא פקדון אפ"ה מקבל העסקא הוא נותן כל השכר לסופר **ד שטרי אריסות**. היורד לקרקע לעבדה ולשמרה למחצה לשליש ולרביעי: **קבלנות**. בכך וכך כורין לשנה בין עשתה בין לא עשתה: **שטרי בירורין** זה בורר לו אחד שידון לו זה בורר לו אחד וכותבין בכתב פלוני בירר דין פלוני וטענותיו כך וכך כדי שלא יהיו חוזרים וטוענים: **כותבים שנים**. לכל אחד מבעלי דינים שטר בפני עצמו שיהיו טענותיו סדורים בו ואין הלכה כרשב"ג. אלא בשטר א' כותבין טענות של שני בעלי דינים ושפלונני בירר פלוני דין שידון לו ופלונני בירר פלוני דין אחר שידון לו: **ה השליש את שטרו**. המלוה והלוה מסרו השטר ביד שלישי שטורח היה להם לכתוב שובר וסמכו על השלישי: **רבי יוסי אומר יתן**. דסבירא ליה אסמכתא קניא. המבטיח לחבירו דבר על מנת שיעשה לו דבר לעתיד וסומך בלבו בשעת התנאי שיוכל לקיים וכשהגיע הזמן אינו יכול לקיים זו קרויה אסמכתא. ולדברי ר' יוסי קניא. ולענין פסק הלכה אסמכתא לא קניא אלא אם כן קנו מידו בב"ד חשוב והתפיס זכויותיו באותו ב"ד שמסר שטרותיו וראיותיו. ואמר אי לא אתינא מכאן ועד שלשים יום לבטלן זכויותי. ורבותי מפרשים שכל ב"ד שבקי אי' ויודעים בדיני אסמכתא נקראים

על פי שאין בעלה עמה, ובלבד שיהא מכירן, והבעל נותן שכר. כותבין שטר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו, ואין כותבין למלוה, עד שיהא לזה עמו, והלוה נותן שכר. כותבין שטר למוכר אף על פי שאין לוקח עמו. ואין כותבין ללוקח, עד שיהא מוכר עמו, והלוקח נותן שכר: ד אין כותבין שטרי ארוסין, ונשואין אלא מדעת שניהם, והחתן נותן שכר. אין כותבין שטרי אריסות וקבלנות אלא מדעת שניהם, והמקבל נותן שכר. אין כותבין שטרי בירורין וכל מעשה בית דין אלא מדעת שניהם, ושניהם נותנין שכר. רבן שמעון בן גמליאל אומר, שניהם כותבין שנים, לזה לעצמו ולזה לעצמו: ה מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו ואמר לו, אם לא נתתי לך מכאן ועד יום פלוני תן לו שטרו, הגיע זמן ולא נתן, רבי יוסי אומר, יתן. רבי יהודה אומר, לא יתן: ו מי

agreement was [accidentally] erased [and there were witnesses that saw how, for example, it fell into water], he must bring witnesses [that know what was written in the agreement] and appear before a Court of law where he is supplied with [the following] judicial affidavit: the loan agreement of so and so, son of so and so, was erased on such and such a date [and in it was written ...] and so and so are the witnesses. If a person repaid part of his debt, Rabbi Yehudah says, He should exchange [his note for a new note, indicating the amount he now owes]; Rabbi

Yose says he should write him a receipt. Said Rabbi Yehudah [to Rabbi Yose, According to your view] the [debtor] would have to guard his receipt from mice [because if he loses the receipt, the creditor can collect the entire amount written on the note]. Said Rabbi Yose to him, This is good for him [i.e., the creditor, since the debtor will worry about losing the receipt, he will therefore pay sooner] and his rights must not be impaired [by writing another note with a later date. Since if the debtor had land at the time of the original loan and then sold it before the newly-dated note was written, the creditor would be unable to collect his loan from those who purchase the property]. (7) Two brothers, one poor, the other rich, who inherited a bathhouse or an olive-press: [if] he [the father] built these for business, the rent is divided [between the two of them]. [If,] however, he [the father] built them for his own [use], the rich [brother] may say to the poor [brother, Our father built these for personal use, we should do the same and therefore,] buy for yourself slaves and let them [heat up the water and] bathe in the bathhouse [and if you can't afford that and are not going to use the premises during your days, I might as well use it, or he says] Buy for yourself [olives] and come and prepare [them] in the olive-press [and if you can't afford that and are not using the press during your days, I might as well use it]. If there were two [men] in the same city [and the] name of the one [was] Yosef son of Shimon and the name of [the] other [was also] Yosef son of Shimon, one of them cannot effectively produce a note of indebtedness against the other [since each can say, You

רבנו עובדיה מברטנורא

בין דין חשוב לענין זה. אבל הרמב"ם אומר שאין בית דין חשוב אלא בית דין הסמוך בארץ ישראל: **ו מי שנמחק שטר חשוב**. ויש עדים שראו כשנמחק מעצמו. או נטשטש על ידי מים: **מעידין עליו עדים**. שידועים מאימתי נכתב. ומזה היה כתוב בו. והן עושין לו קיום בפני ב"ד וכותבין לו כל מה שהיה כתוב באותו שטר: **יחליף**. יקרע אותו שטר ויכתבו לו אחר כפי החשבון הנשאר: **נמצא זה**. הלוה צריך לשמור שוברו מן העכברים שאם יאבד יגבה המלוה את כל חובו: **א"ר יוסי וכן יפה לו למלוה**. שיהא הלוה צריך לשמור שוברו. וימחר לפרוע לו. ולא ירע כחו של מלוה לכתוב שטר אחר שהיה זמן חובו מוקדם וישוב עתה מאוחר ולא יוכל לטרוף לקוחות אלא מזמן השטר השני. והלכה כר' יוסי. שכותבין שובר: **ז קח לך עבדים**. שיחממו לך המרחץ דכמו שהניחה אבינו כן תהיה לעולם. ואף על גב דאית לך בפ"ק דבמידי דלית בה דין חלוקה. יכול למימר גוד או אגוד כלומר מכור לי חלקך. או אני אמכור לך חלקי. שאני הכא. שאין העני יכול לומר אגוד. שאין לו במה לקנות אינן יכולין להוציא שטר חוב זה על זה. דכל אחד מהם

שנמחק שטר חשוב, מעידין עליו עדים, וכא לפני בית דין ועושין לו קיום, איש פלוני בן פלוני נמחק שטר ביום פלוני, ופלוני ופלוני עדיו. מי שפרע מקצת חובו, רבי יהודה אומר, יחליף. רבי יוסי אומר, יכתוב שובר. אמר רבי יהודה, נמצא זה צריך להיות שומר שוברו מן העכברים. אמר לו רבי יוסי, כך יפה לו ולא יורע כחו של זה: **ז שני אחיו**, אחד עני ואחד עשיר, והניח להן אביהן מרחץ ובית הבד, עשאן לשכר, השכר לאמצע. עשאן לעצמן, הרי העשיר אומר לעני, קח לך עבדים וירחצו במרחץ, קח לך זיתים ובוא ועשם בבית הבד. שנים שהיו בעיר אחת, שם אחד יוסף בן שמעון ושם אחר יוסף בן שמעון, אין

actually owed me money and I returned this note to you when you paid me], nor may another [person effectively] produce a note of indebtedness against them [since each can say It is the other fellow]. [If] a man found among his deeds [a receipt showing that] the note of Yosef son of Shimon [was] discharged, the notes of both [of them are considered to be] discharged. How should one proceed [to write notes in a city that have two people with the same name]? They should indicate the [name of the] third [generation i.e., the grandfathers]. And if

[their names] are [alike] in the third [generation] they add [some personal] descriptions and if their [personal] descriptions are alike they write [the one who is] a priest [or a levite, etc.]. If [a father] said to his son One among my notes has been discharged, but I do not know which, all his debt are [considered] discharged [since each, it can be said of each, that one has been paid]; if among them were found two [notes] belonging to one [debtor, and the father said, One has been paid], the [note with the] larger amount is [considered] discharged, and the smaller [one] not discharged. If a man lends money to another on [the guarantee of] a guarantor, he must not exact payment from the guarantor [unless the creditor first took the debtor to Court, where he was found liable for the debt and if the debtor, at that point, does not have funds to satisfy his debt, only then may he proceed to the guarantor]. If he said [I am making you this loan] on the condition that I may take payment from whomever I choose, then he may take payment from the guarantor [without going to Court, provided that the debtor does not have funds or properties to satisfy the loan and in the case of a *kablan* — an unconditional guarantor, (where he said to the creditor before the loan was given, Loan him the money and I will pay you,) the creditor may go directly to the guarantor to demand payment]. Rabban Shimon ben Gamliel says: If the creditor has property, in either case [of guarantor, even if he were a *kablan*], he does not get paid from the guarantor [if the debtor has money or property; the *halachah* does not follow Rabban Shimon ben Gamliel regarding a *kablan*]. And so [too,] stated Rabban Shimon ben Gamliel [a leniency], concerning one who [legally, (see Bartenura)] guaranteed a *ketubah* and her husband divorced her [and he has no

יכולין להוציא שטר חוב זה על זה ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב. נמצא לאחד בין שטרותיו שטרו של יוסף בן שמעון פרוע, שטרות שניהן פרועין. כיצד יעשו, ישלשו. ואם היו משלשים, יכתבו סימן. ואם היו מסמנין, יכתבו כהן. האומר לבנו, שטר בין שטרותי פרוע ואני יודע איזהו, שטרות כלן פרועין. נמצא לאחד שם שנים, הגדול פרוע והקטן אינו פרוע. המלוה את חברו על ידי ערב, לא יפרע מן הערב. ואם אמר על מנת שאפרע ממני שארצה, יפרע מן הערב. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אם יש נכסים ללוה, בין כך ובין כך לא יפרע מן הערב. וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר,

רבנו עובדיה מברטנורא

יוכל לטעון זה השטר שבידך אני החזרתי לך כשפרעת לי המעות שהלויתך ולא אחר יכול להוציא עליה שט"ח. דכל אחד מצי מדחי ליה לגבי חבריה: ישלשו. יכתוב שם אבי אביו: ואם היו משולשים. ששמותן ואבותיהן. ואבות אבותיהן שווין: יכתבו סי'. פלוני. שהוא גיחור או ארוך. או גוי. ואם הן שווין בסימנין: יכתבו כהן. אם אחד כהן ואחד ישראל: נמצא ללוה אחד. שם שני שטרות משתי הלוואות שלוה ממנו: הקטן אינו פרוע. דשטר אחד בין שטרותיו קאמר. ולא שנים: לא יפרע מן הערב. תחלה עד שיתבע את הלוה לדין. ויחייבו אותו בית דין ואם אין לו מה לשלם אז יפרע מן הערב: רשב"ג אומר אם יש נכסים ללוה. לא יפרע מן הערב. לאו מכלל דת"ק סבר אפילו אם יש נכסים ללוה היפרע מן הערב. אלא מתניתין חסורי מחסרה והכי קתני. המלוה את חברו על ידי ערב לא יפרע

money; subsequently she comes to the guarantor for payment, he should not pay her unless] he [i.e., her husband] vows that he will derive no pleasure from her, lest there be a conspiracy against [i.e., to receive payment from] the properties [of the guarantor], and then he remarries his wife. (8) If a man lent [money] to another on [the security of] a [written] note of indebtedness, he may collect

[the debt] from mortgaged property [i.e., any real property which belonged to the debtor at the time of the loan is automatically pledged to the creditor; even if the debtor sold it to another it may be claimed by the creditor]. [If, however, the loan was made] before witnesses he may recover [his debt] from free property [i.e., only from such property which the debtor has at the time of the collection of the debt]. [If a person] produced against another, a note written in his own handwriting [without witnesses, stating], that he owes him [money, since there are no witnesses] he may recover [it only] from his free property. [Only when there are witnesses on a written note does it become a well-publicized fact that the debtor owes money so that people would thereby beware of purchasing, for all practical purposes, mortgaged property.] [In a case where] a guarantor appears [on a note] beneath the signature of the witnesses, [the creditor] may collect [his debt] from [the guarantor's] free property [only, since the guarantor appears beneath the witnesses of the note, his act of guarantee has no witnesses]. Such a case once came before Rabbi Yishmael who decided that [the debt may] be collected from [the guarantor's] free property [only]. Ben Nannus [however,] said to him [In such a case, the debt] is not collected from sold property, nor from free property. He [Rabbi Yishmael] asked him

רבנו עובדיה מברטנורא

מן הערב. ואם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה יפרע מן הערב. בד"א כשאין נכסים ללוה אבל יש נכסים ללוה לא יפרע מן הערב. וקבלן. אף על פי שיש נכסים ללוה. יפרע מן הקבלן: **רבי שמעון ב"ג אומר.** אחד ערב. ואחד קבלן. אם יש נכסים ללוה. לא יפרע מהן. ואין הלכה כרשב"ג. ערב. הוא שאומר תן לו ואני ערב. קבלן. הוא שאומר תן לו ואני נותן לך הערב לאשה בכתובתה. ואין לבעל נכסים. וצריך הערב לפרוע כתובתה לא יפרע הכתובה עד שידירנה הבעל תחלה הנאה על דעת רבים נדר שאין לו התרה שלא יוכל להחזיר אותה דחיישינן שמא דעתו להחזירה ולאכול כתובתה לאחר שתגבנה מן הערב ולענין דינא ערב דכתובה לא משתעבד. ואינו חייב לפרוע. ואפילו אין לו נכסים לבעל טעמא דמצוה עבד ולא מדי חסרה ואי ערב כתובת דבריה הוא משתעבד. דאבא לגבי בריה שעבדי נפשיה. וקבלן דכתובה משתעבד ויכולה האשה שתתבע ממנו תחלה. ואפילו י שלו נכסים לבעל. והוא שידירנה הבעל הנאה תחלה על דעת רבים: **ח המלוה את חברו בשטר.** אף על פי שאין כתוב בו אחריות נכסים גובה מנכסים משועבדים דקיימא לן אחריות טעות סופר הוא אם לא כתבו בשטר. והרי הוא כאילו כתב: **הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו.** ואין שם עדות אחר: **גובה מנכסים בני חורין.** ולא ממשועבדים. דכיון, דאין בו עדים לית ליה קלא ולא ידעי ביה לקוחות כי היכי דלזהרו: **אחר התום שטרות.** אחר שחתמו העדים בשטר. כתב אני פלוני בר פלוני ערב: **גובה.** מן הערב מבני חורין בלבד. דכיון דלא חתימי סהדי על הערבות היא לה מלוה על פה: **אמר לו בן ננס וכו'.** דקסבר כל ערב שאחר מתן מעות לא הוי ערב שלא על אמונת הערב והבטחתו הלוהו ואף על פי שקילס ר'

Why? He replied to him, This is just as if a creditor were [in the act of] choking [i.e., pressuring] a debtor in the street and his friend found him and said Leave him alone, I will pay you. He would [certainly] be exempt [from paying the debt] since the loan was not based on his guarantee. Only which kind of guarantor is obligated [to pay a debt]?

[If the guarantor said before the loan was

made] lend him [money] and I will repay [it] to you, then he is liable since the loan was made, based on his guarantee. Rabbi Yishmael further said: If one wants to become wise, he should engage in the study of monetary laws, for there is no subject in the Torah more expansive than this, and they are like a flowing fountain. And one who wants to engage in the study of monetary law, let him serve Shimon ben Nannus [however, the *halachah* here does not follow ben Nannus].

רבנו עובדיה מברטנורא

ישמעאל את בן ננס הלכה כר' ישמעאל את בן ננס הלכה כר' ישמעאל. וערב דלאחר מתן מעות בעי קנין ואי לא לא משתעבד ושלפני מתן מעות לא בעי קנין:

Gemara Bava Batra 164b

גמרא בבא בתרא דף קסד:

A folded [deed] was once brought before Ribbi who remarked, There is no date on this [deed]. [Thereupon], Rabbi Shimon bar Rebbi said to Rebbi, It might be hidden between its folds. On ripping [the seams] open, he saw it. Rebbi turned round [and] looked at him with displeasure. [Rebbi believed that Rabbi Shimon wrote the deed, well knowing that he opposed the issue of folded deeds which were a constant source of errors.] [Rabbi Shimon said,] I did not write

it, Rabbi Yehudah Chayta wrote it. Keep away from tale bearing [he should not have given the name of the writer, but should have been content with disclaiming his own responsibility for the writing], [Rebbi] called to him. Once he [Rabbi Shimon] was sitting in his [Rebbi's] presence when he finished a section of the Book of Psalms. How correct is this writing! exclaimed Rebbi. [Rabbi Shimon said,] I did not write it, Yehudah Chayta wrote it. Keep away from tale bearing, [Rebbi] called to him. In the first case [that of the deed], one can well understand [Rebbi's] exhortation, since there was slander; what tale bearing, however, was there here [in connection with the Book of Psalms which elicited Rebbi's praise]? This is

מנכסים משעבדים ולא מנכסים בני חורין. אמר לו, למה. אמר לו, הרי החונק את אחד בשוק ומצאו חברו ואמר לו הנח לו, פטור, שלא על אמונתו הללוהו. אלא איהו ערב שהוא חייב, הללוהו ואני נותן לך, חייב, שכן על אמונתו הללוהו. אמר רבי ישמעאל, הרוצה שיחכים, יעסוק בדיני ממונות, שאין לך מקצוע בתורה גדול מהן, שהן כמעין הנובע. והרוצה שייעסוק בדיני ממונות, ישמש את שמעון בן ננס:

based on [the teaching of] Rabbi Dimmi; for Rabbi Dimmi, the brother of Rav Safra, taught: A man should never speak in praise of his fellow, because by praise of him he brings about his blame [by pointing to a person's good actions or qualities, attention is also inevitably directed to his bad actions and qualities]. Rav Amram said in the name of Rav: There are three transgressions which no man escapes for a single day: Sinful thought [usually applied to unchaste or immoral thoughts], calculation on [the results of] prayer, [speculation on the result of prayer, expectation of the immediate grant of one's request; the offense lies in the presumption of the claim that God **must** answer prayers] and slander. Slander? How could one imagine [such a thing; surely it is quite possible to avoid slandering one's fellows]! Rather, the dust of slander [i.e., not actual, but hinted, or implied slander (Arakhin 15b)]. Rav Yehudah said in the name of Rav: Most [people are guilty] of robbery [in trade or industry one commits robbery directly or indirectly by withholding due profits, the full price of labor, or the full value for money]. a minority of [people are guilty of] lewdness, and all of slander. Of slander? How could one imagine [such a thing]! Rather, the dust of slander was meant.

דימי דתני רב דימי אהוה דרב ספרא לעולם אל יספר אדם בטובתו של חברו שמתוך טובתו בא לידי רעתו. אמר רב עמרם אמר רב שלש עבירות אין אדם נצול מהם בכל יום. הרהור עבירה ועיון תפלה ולשון הרע. לשון הרע סלקא דעתך אלא אבק לשון הרע. אמר רב יהודא אמר רב רוב בגזל ומיעוט בעריות והכל בלשון הרע. בלשון הרע סלקא דעתך אלא אבק לשון הרע:

וזהר קדושים דף פ"ה ע"א

לא תלין פעולת שכיר. תא חזי מאן דנטיל אנרא דמסכנא כאילו נטיל נפשיה ודאנשי ביתיה. הוא אנער נפשיהו קדשא בריך הוא אנער יומי ואנער נפשיה מההוא עלמא. דהא כל אינון הבלים דנפקי מפומיה כל ההוא יומא בלהו סלקון קמיה דקדשא בריך הוא וקנימין קמיה לבתר סלקא נפשיה ונפשיהו דאנשי ביתיה וקנימין באינון הבלים דפומיה. וכדין אפילו אתגזר על ההוא בר נש פמה יומין וכמה טבאן בלהו מתעקראן מניה ומסתלקי מניה. ולא עוד אלא דנפשא דליה לא סלקא לעילא והיינו דאמר רבי אבא רחמנא לשובין מנייהו ומעלבונניהו ואוקמוה אפילו עשיר הוא ואליו הוא נושא את נפשו דייקא אפילו מכל בר נש נמי וכל שפן מסכנא. והיינו דהוה רב המנונא עביד כד הוה ההוא אגיר מסתלק מעיבתיה הוה יתיב ליה אנריה ואמר ליה טול נפשך דאפקידת בידי טול פקדונך ואפילו אמר יהא בידך דאנא (לא) בעינא לסלקא אנרי. לא הוה בעי. אמר פקדונא דגופך לא אתחזי לאתפקדא בידי. כל שפן פקדונא דנפשא. דהא פקדונא דנפשא לא אתיהיבת אלא לקדשא בריך הוא דכתיב (תהלים לא) בידך אפקיד רוחי. אמר רבי תיבא ובידא דאתרא שצרי. אמר ליה אפילו בידיה בתר דיהיב. כתיב לא תלין פעולת שכיר וכתיב ולא תבא עליו השמש אלא הא אוקמוה. אבל תא חזי לית לך יומא ויומא דלא שלטא ביה יומא עלאה אתרא ואי איהו לא יתיב ליה נפשא דליה בההוא יומא כמאן דפגים לתהוא יומא עלאה. ובגניי כד ביזמו תתן שברו ולא תבא עליו השמש. והא דאתמר לא תלין בגין דנפשיה לא סליק וסליק ההוא נפשא דמסכנא ודאנשי ביתיה כמה דאתמר:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Rabbeinu Yonah, Sha'arei Teshuvah, 7b

שערי תשובה לרבינו יונה דף ז ע"ב

One must rectify what he has perverted to the maximum extent possible. This idea is expressed by the verse, "And God saw their deeds, that they had returned from their evil way and from the wrongful gain that was in their hands." (Jonah 3:10) For in matters between one person and another, such as theft and wrongful gain, one's sin cannot be atoned until he returns the stolen property. So too, if one has grieved another person and troubled him, embarrassed him, or told slanderous gossip about him, he can have no atonement until he asks for his forgiveness. So too, they [our Rabbis], of blessed memory, said, that even though one has made financial restitution for the other's embarrassment and the pain of the blow, the anguish of the embarrassment and the blow are not forgiven him until he asks for his forgiveness. As it states, "And now — return the man's wife. Because he is a prophet, and he will pray for you that you will live." (Genesis 20:7) And it is proper for a penitent to do so before his confession, so that he should be forgiven [completely] with his confession. And King David of blessed memory, did so before repenting, as it says, "Against You alone I have sinned, and what is evil in Your eyes I

צריך תקון המעוֹת כְּאֲשֶׁר יוּכַל לְתַקֵּן כְּעֵינֵן שְׁנֵאמַר (יונה א) וַיֵּרָא הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדַּרְבָּם הֲרַעָה וּמִן הַחֲמָס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם. כִּי בַדְּבָרִים שֶׁבֵּין אָדָם לְחֵבִירוֹ כְּמוֹ הַגֵּזֶל וְהַחֲמָס לֹא יִתְּכַפֵּר עֲוֹנוֹ עַד אֲשֶׁר יָשִׁיב אֶת הַגֵּזֶלָהּ. וְכֵן אִם צָעַר אֶת חֵבִירוֹ וְהִצִּיק לוֹ אוֹ הִלְבִּין פָּנָיו אוֹ סָפַר עָלָיו לְשׁוֹן הֲרַע אֵין לוֹ כְּפָרָה עַד שְׂיִבְקֶשׁ מִמֶּנּוּ מַחִילָה וְכֵן אָמְרוּ זְכוֹרִים לְבִרְכָה כִּי אָף עַל פִּי שְׁנַתֵּן לוֹ דְּמֵי בְּשֹׁתוֹ וְדְמֵי צָעַר הַהֶכְפָּאָה אֵין צָעַר הַבּוֹשֵׁת וְהַהֶכְפָּאָה נִמְחַל לוֹ עַד שְׂיִבְקֶשׁ מִמֶּנּוּ שְׁנֵאמַר (בראשית כ) וְעַתָּה הֲשֵׁב אִשְׁתְּ הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וַיִּתְּפַלֵּל בְּעַדְךָ וַחַיָּה וְרֵאיוֹ לְבַעַל הַתְּשׁוּבָה לַעֲשׂוֹת בֵּן קוֹדֵם הַיּוֹדֵי כְּדֵי שְׂיִתְרַצֶּה בְּיַדְדֵי וְדוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם בְּעַת הַתְּשׁוּבָה בֵּן עֶשֶׂה קוֹדֵם הַיּוֹדֵי שְׁנֵאמַר (תהלים נא) לָךְ לְבַדְךָ חֲטָאתִי וְהֲרַע בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְּרֶךָ תּוֹכָה בְּשִׁפְטֶךָ כִּי לָךְ לְבַדְךָ אָנִי נֹחֵשׁ חוֹטָא וְאֵינְנִי צָרִיךְ זוּלָתִי לְמַחִילְתֶּךָ וְאִם חֲטָאתִי לְאִישׁ כְּבַר בְּקִשְׁתִּי מִמֶּנּוּ אָנִי וְכִפַּרְתִּי פָּנָיו וְכִמּוּהוּ וְחֲטָאתִי לְאָבִי כֹל הַיָּמִים עַל הַחֲטָא הַזֶּה אֲחֻשָׁב חוֹטָא אֲצֵל אָבִי כֹל הַיָּמִים כִּי לְזֹאת לֹא תִסְלַח לִי וְתִרְגַּמוּ וְאֵהִי חֲטִי לְאָבָא. אוֹ יְהִיָּה פִירוֹשׁ לָךְ לְבַדְךָ חֲטָאתִי לֹא חֲטָאתִי לְאִישׁ וְלֹא הֶעֱתַרְתִּי דְּבָרֵי עָלָיו וְלֹא

have done, so that You are justified in your sentence and clear in Your judgment." (Psalms 51:6) Meaning, for I am considered a sinner only towards You; I need nothing but Your forgiveness. If I have sinned toward any person, I have already asked his forgiveness and appeased him. A similar idea is expressed by the verse, "then I have sinned against my father, for all time." (Genesis 44:32) That is, for this sin I will be considered a sinner with regard to my father for all time because he will not forgive me for this. The Aramaic translation of this is "I will be a sinner toward my father." Another explanation of "Toward You alone I have sinned" is: I have not sinned toward any person. I have not intensified my words against, nor

have I taken anything from anyone, that I should need his forgiveness or have to return his stolen property. My atonement depends solely on Your forgiveness. “so that You are justified in your sentence and clear in Your judgment” — In order to show the nations Your righteousness and the greatness of Your forgiveness on the day of Your sentence, and Your judgement at the time that You judge me. The expression “so that” is used because the magnitude of the sin is a reason to make known the greatness of His righteousness when He forgives. For this reason, it is said metaphorically as though the sin were originally committed for the purpose of revealing God's kindness and righteousness when He forgives him on the day of His judgment. A similar expression is found in the verse, “With their silver and gold they made themselves idols, so that it be cut off.” (Hosea 8:4) Since the making of the idols is the reason for their silver and gold being cut off, it was said metaphorically as though they made the idols [only] in order for it to be cut

off. Another explanation [of “so that You are justified in your sentence” is that it means therefore do I confess my sin so that] “You are justified in your sentence,” referring to the verdict and the punishment. Similarly, “so that it will be cut off” can be understood as meaning “because of this, it will be cut off.” Following the first explanation, our Rabbis, of blessed memory, said in *Medrash Tehillim*, “This is comparable to a physician who was examining a wound and said, 'What a severe wound this is! It is a very great wound!' The patient replied, 'I was stricken with so severe a wound only in order for it to reveal the righteousness of your healing and in order for you to display your powers.'”

Practical Law:

Rambam, Laws of Marriage, Chapter 12

(1) If the husband stipulates that he will not commit himself to any one of the things to which he is obligated, or if the wife stipulates that the husband will not have a right to one of the things to which he is entitled, the condition

לְקַחְתִּי מִיַּד אִישׁ מֵאוֹמֶה שְׂאֶצְטָרֶךָ לְמַחִילְתּוֹ וּלְהָשִׁיב אֶת גְּזֻלְתּוֹ וְאִין כְּפָרְתִי תְלוּיָהּ אֶלֶּא בְּסְלִיחָתְךָ לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְרְךָ תִּתְּכֶה בְּשִׁפְטֶךָ כְּדִי לְהַרְאוֹת לְעַמִּים צְדָקָתְךָ וְגוֹדֵל סְלִיחָתְךָ בְּיוֹם דְּבָרְךָ וְדִינְךָ בְּעַת שְׁפָטֶךָ אוֹתִי לְשׁוֹן לְמַעַן כִּי גוֹדֵל הִחְטָא סְבָה לְהוֹדִיעַ גוֹדֵל הַצְדָּקָה בְּסְלִיחָתוֹ עַל כֵּן יִמְשׁוּל הַדְּבָר כְּאִילוֹ הִיָּה רֵאשִׁית חֲטָאת לְמַעַן יִגְלֶה חֶסֶד הַשֵּׁם וְצִדְקוֹ בְּסְלִיחָתוֹ בְּיוֹם שְׁפָטוֹ וְכְמוֹהוּ (הוֹשֵׁעַ ה) כְּסַפֵּם וְזוֹהַבֵם עָשׂוּ לָהֶם עֲצָבִים לְמַעַן יִפְרֹת. מִפְּנֵי כִי עֲשִׂיית הָעֲצָבִים סִבַּת הַכְּבֵרַת כְּסַפֵּם וְזוֹהַבֵם הַמְשִׁיל הַדְּבָר כְּאִילוֹ עָשׂוּ הָעֲצָבִים לְמַעַן יִפְרֹת. אוֹ יִהְיֶה פִירוֹשׁ לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְרְךָ עַל הַפְּקוּדָה וְהַשִּׁילוֹם וְכֵן לְמַעַן יִפְרֹת לְמַעַן זֶה יִפְרֹת. וְעַל הַדְּרָךְ הָרֵאשׁוֹן פִּירְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּנוֹם לְבִרְכָה בְּמַדְרָשׁ תַּהֲלִים עַל זֶה מְשַׁל לְרוֹפֵא שְׂרָאָה אֶת הַמַּכָּה וְאָמַר כְּמָה הַמַּכָּה הַזֹּאת מְכָה רַבָּה מֵאֲדָ אָמַר הַחוֹלֶה וְהֵלֵא אֲשֶׁר הוֹבִיטִי מְכָה נְחָלָה לֹא הִיָּתָה זֹאת כִּי אִם לְבַעֲבוֹר הַגְּלוֹת צְדָקַת רְפוּאָתְךָ וּבַעֲבוֹר הָרֵאשׁוֹת אֶת כְּחָךְ:

הלכה

הרמב"ם הלכות אישות פרק יב

א התנה הבעל שלא יתחייב באחד מן הדברים שהוא חייב בהן או שהתנת האשה שלא יזכה

that the husband will not have a right to one of the things to which he is entitled, the condition

is valid, except for three things, where stipulating a condition is not effective, and regarding which if someone made a condition, his condition is void. These are: her appointed times [i.e., conjugal rights], the basic amount of payment of her *ketubah*, and her inheritance. (2) How? If he makes a condition with his wife that she has no conjugal rights from him, his condition is void and he is obligated to give her conjugal rights, for he has made a condition contrary to that which is written in the Torah and this is not some condition regarding monetary matters. (3) If he makes a condition with her to diminish from the basic amount of her *ketubah* or if he writes for her two hundred or one hundred [zuz] as the basic amount of her *ketubah* and she writes for him that she received a part of that amount, when in fact she did not receive it, his condition is void. For if someone diminishes from two hundred

[zuz] for a virgin or from one hundred for a widow, his relations with her are relations of fornication. (4) If he makes a condition with her after he has married her that he will not inherit from her, his condition is invalid. Even though the husband's inheritance is by Rabbinic decree [and his marriage is Torah law, still], they gave their words the force of Torah law. And any condition concerning an inheritance is void, even though it is a monetary matter, since it states, [regarding inheritance] “a statute of judgment for your generations” (Numbers 27:11) [thereby giving it a force greater than ordinary monetary matters]. But [if he makes a condition] with regard to the other things, his condition is valid. For example, if he stipulates with her that she will not have food and clothing [from him] on condition that he will not receive the profits of her property, and anything similar, to this, his condition is valid.

הבעל באחד מן הדברים שהוא זוכה בהן התנאי קים חוץ משלשה דברים שאין מועיל. וכל המתנה עליהן תנאו בטל ואלו הן עונתה ועיקר כתובתה וירושתה: ב כיצד התנה עם האשה שאין לה עליו עונה תנאו בטל וחייב בעונתה. שהרי התנה על מה שכתוב בתורה ואינו תנאי ממוון: ג התנה עמה לפחות מעיקר כתובה או שכתב לה מאתים או מאה עיקר כתובה וכתבה לו שנתקבלה מהן כך וכך והיא לא נתקבלה. תנאו בטל שכל הפוחת לכתולה ממאתים ולא למנה ממאה הרי בעילתו בעילת זנות: ד התנה עמה אחר שנשאה שלא יירשנה תנאו בטל ואף על פי שירושת הבעל מדברי סופרים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה. וכל תנאי שבירושה בטל ואף על פי שהוא ממוון שנאמר (במדבר כז) לחוקת משפט לדורותיכם ובשאר הדברים תנאו קיים כגון שהתנה עמה שאין לה שאר וכסות על מנת שלא יאכל פירות נכסיה וכל כיוצא בזה תנאו קיים:

KEDOSHIM FOR THURSDAY

קדושים ליום חמישי

TORAH

תורה

יבין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הוה אחרונה דשם ב"ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

כב וְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאֵשׁ לְפָנָי כב ויכפר עלוהי כהנא בדכרא

(22) And the priest will effect atonement for him with the guilt-offering ram,